

אָפּבֶּהָנָא - העי"ן בשווא נח. ואין להבליעה ולקרוא 'אָפּבֶּהָ' או לקרוא 'אָפּבֶּהָ' בחטף סגול. והבי"ת בשווא נע.
י"א י"ט: נַעֲבֶהָנָא - העי"ן בשווא נח. ואין להבליעה ולקרוא 'נַבֶּהָ' או לקרוא 'נַעֲבֶהָ' בחטף פתח. והבי"ת בשווא נע.
בִּיהָצָה - הה"א הראשונה בשווא נח. ואין להבליעה ולקרוא 'בִּיהָצָה', או לקרוא 'בִּיהָצָה' בקמץ.

וּלְחָם - הטעם מלעיל בלמ"ד.

עַם־יִשְׂרָאֵל - ראוי להקפיד על הגייה נכונה של העי"ן, שלא ישמע שקורא 'אם' באל"ף*.

י"א כ"ב: אֵת כָּל־גְּבוּל - יש לשים לב לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להטעים 'אֵת־כָּל גְּבוּל'.

י"א כ"ג: הַזֹּרִישׁ - ראוי להקפיד על הגייה נכונה של הה"א, שלא ישמע שקורא 'אזריש' באל"ף ותשתנה המשמעות. וכן הוא להלן.

י"א כ"ה: הַטֹּב - הה"א בחטף פתח, והטי"ת רפה.

אֲתָה - הטעם מלרע בתי"ו.

י"א כ"ו: וּבְכָל־הָעָרִים - יש לשים לב לנגן את הטעם כראוי במקף, ולא להוסיף מהפך ולהטעים 'וּבְכָל הָעָרִים'.

אֲשֶׁל עַל־יְדֵי אֲרָנוֹן - יש לשים לב לנגן את הטעמים כראוי, ולא להטעים 'אֲשֶׁר־עַל־יְדֵי אֲרָנוֹן'.

י"א כ"ז: לְהַלְחֵם - הטעם מלעיל בלמ"ד השניה^א, והחי"ת בסגול. וכן הוא להלן (ל"ב). אך לעיל (ט), (י"ב): **לְהַלְחֵם** - הטעם מלרע בחי"ת, והחי"ת בצירי.

יִשְׁפֹּט יְיָ הַשֹּׁפֵט הַזֶּה - יש לשים לב לנגן את הטעמים במקומם הנכון, ולא להטעים 'יִשְׁפֹּט יְיָ הַשֹּׁפֵט הַזֶּה'.

הַשֹּׁפֵט - הה"א בפתח, והשי"ן בדגש^ב.

י"א ל"א: מִבְּנֵי - הבי"ת בדגש, והשווא נע.

י"א ל"ב: וַיִּתְּנֵם - התי"ו בדגש, והשווא נע.

❖❖❖ ❖❖❖ ❖❖❖

❖ חילופי נוסחאות ❖

י"א י"ז: אֲדָם | לֹאמֶר / (אֲדָם לֹאמֶר)

בפסיק - בכתבי היד: ט"א ט"ב ט"ד, ס"א ס"ג ס"ה ס"ז, א"ה. ~ ובדפוסים: גינצבורג, קסוטו, ברויאר. ~ וכן מוכח מהמסורה^ג.

ללא פסיק - בכתבי היד: ס"ד ס"ה ס"ו ס"ז ס"ח ס"ט ס"י, א"א. ~ ובדפוסים: מק"ג, רא"פ, רוו"ה, לטריס, קורן.

^א בתורה שכתוב (במדבר כ"א ג') 'וַיֵּצֵא לְקִרְיַת יִשְׂרָאֵל הַמִּדְבָּרָה וַיָּבֹא יְהִצֵּה' הכוונה שבא למקום ששמו 'יהץ', והה"א שבסוף התיבה היא ה"א המגמה (ובלשון חז"ל 'כל חיבה שצריכה למ"ד בתחלתה הטיל לה הכתוב ה"א בסופה'), וכמו שתרנגם אונקלוס 'וַיֵּצֵא יְהִיץ', וכן מצאנו במקרא 'וַיִּתְּנֵם חֶשְׁבֹּן וְאֶלְעָלָה עַד יִהְיֶה נֶשְׁמַע קוֹלָם' (ישעיה ט"ו ד') 'מִזִּיעֶקֶת חֶשְׁבֹּן עַד אֶלְעָלָה עַד יִהְיֶה נֶתֶן קוֹלָם' (ירמיה מ"ח ל"ד).

אך בפסוקנו שכתוב 'וַיִּתְּנֵם בִּיהָצָה' משמע שהה"א שבסופה היא חלק מהשם, שאינה יכולה להיות ה"א המגמה משום ב"ת השימוש שבתחילתה, וכן משמע מפסוקים נוספים במקרא בהם הה"א אינה יכולה להתפרש כה"א המגמה, כגון: 'וַיִּהְיֶה וַיִּקְדַּמְתָּ וּמִפְּעַת' (יהושע י"ח ח), 'וְאֵת יְהִצֵּה וְאֵת מִגְרִשָּׁה' (שם כ"א ל"ו, דברי הימים א' י' ס"ג), 'וְאֵל יְהִצֵּה וְעַל מִיפְּעַת' (ירמיה מ"ח כ"א).

ויתכן שאכן שם המקום המקורי היה 'יהץ' והה"א שביהצ'ה היא ה"א המגמה, אלא שבעקבות השימוש הרב שהיה ל'יהצ'ה' נתפסה ה"א המגמה כחלק מהמילה ולכן היו שקראו למקום 'יהצ'ה' כשם עצמי, ובעקבות כך הה"א שימשה בפועל כה"א נוספת (שזו תופעה בפני עצמה ואינה קשורה לה"א המגמה, וכגון 'לילה' שעיקרה 'ליל', 'מעלה' שעיקרה 'מעל'), ולכן גם במקרא יש מקומות שהעיר נקראת 'יהץ' או 'יהצ'ה' עם ה"א המגמה, ויש מקומות שנקראת 'יהצ'ה' בה"א נוספת.

ומצאנו במקרא מילים נוספות שבעקבות ה"א המגמה נקראו לפעמים בתוספת ה"א גם כאשר אין מקום לה"א המגמה, וכגון: 'וַיִּדְד שְׁמִשׁוֹן תִּקְנֶתָה וַיִּרָא אִשָּׁה בְּתִקְנֶתָה' (שופטים י"ד א') שבפעם השניה הה"א אינה ה"א המגמה, וכן 'שָׁמָּה קָבְרוּ אֶת אַבְרָהָם' (בראשית מ"ט ל"א), 'לְצַפְנָה', 'לְגִבְיָה' (דברי הימים א' כ"ו י"ח), 'לְמִזְרְחָה' (שם ב' ל"א י"ד).

^ב וה"א זו נהגית כמו מפיך ה"א שבסוף תיבה, כגון בתיבות 'עֲמָה' 'אֲתָה', וכדומה. וראה עוד בגליון 177 הפטרת ויצא הערה ו'.

^ג והקורא 'הטוב' בטי"ת דגושה משנה משמעות מלשון תמיהה לידיעה, כמו בפסוק 'הֲקֵר הַטֹּב הַזֶּה וְהַלְבָּן' (דברים ג' כ"ה).

^א משום נסוג אחור. וענין זה מבוואר בגליון 116 פרשת בראשית תשע"ו הערה

^ג י"ב והקורא 'השפט' בשי"ן רפה משנה משמעות מידיעה ללשון תמיהה, כמו בפסוק 'הַשֹּׁפֵט כָּל הָאָרֶץ לֹא יַעֲשֶׂה מִשְׁפָּט' (בראשית י"ח כ"ה).

^א ברשימות המסורה המונות את כל הפסיקים שבמקרא (רשימה זו נמצאת בכ"י לנינגרד סוף נביאים, מק"ג מערכת המסורה אות פ', וברשימות מסורה שבכתבי יד נוספים), מגוי פסוק זה, ומוכח שיש בו פסיק.

ונראה, שמחמת שבפסוק זה יש שני פסיקים (וישלה ישראֵל מלאכים | אֲלֵי־מֶלֶךְ אֲדָם | לֹאמֶר), לכן חלק מהסופרים שסימנו את הפסיקים לפי רשימה זו טעו וסימנו רק את הפסיק הראשון, משום שמצאנו שני אופנים של כתיבת רשימת הפסיקים במסורה, יש שכתבו בכל פסוק מילה אחת שהיא ככותרת לאותו מופע, שהיא לרוב המילה הראשונה מהפסוק או מילה הסמוכה לפסיק, ואחריה כמה תיבות נוספות מהפסוק, שלרוב הן התיבות שביניהן נמצא הפסיק, אך לא תמיד (וכך ברשימה שבכ"י לנינגרד), ויש שכתבו בכל פסוק רק כמה תיבות שביניהן נמצא הפסיק וסימנו את הפסיק במקומו (וכך ברשימה שבדפוס מק"ג), וכאשר יש בפסוק אחד יותר מפסיק אחד, בצורת המסירה הראשונה נכתב כן במפורש בכותרת (כגון: ותכשח ג' בו, ויעבר ב' בו), אך בצורת המסירה השניה יש ספרים (וכך גם ברשימה שבדפוס מק"ג) שלא כתבו בפירוש שיש כמה פסיקים, ואף סימנו את כל הפסיקים בשורה אחת, משום שסמכו על סימון הפסיקים שבין המילים (ברשימה שבמק"ג נמסר כאן 'וישלה ישראֵל' מלאכי אל מלך אדום' בשורה אחת), אלא שזה עלול לגרום לפעמים שהקורא או המעתיק מרשימה זו יסתפק בסימון הפסיק הראשון ולא ישים לב שאחריו בא פסיק נוסף, או שמא יחשוב שהוא סימון בטעות אחר שכבר יש סימון פסיק אחר באותו פסוק.

ומכל מקום, אחר שברור מרשימות המסורה שיש פסיק גם אחר תיבת 'אֲדָם' (ברשימה שבכ"י לנינגרד נכתב 'מלאכים, וישלה ישראֵל' ב' בו, אל מלך אדום, ב' בפסוק), וברשימה שבמק"ג נכתב 'וישלה ישראֵל מלאכים | אל מלך אדום'"), וכך מופיע גם בספרים המדויקים, ברור שזהו הנוסח הנכון וההשמטה היא טעות.